

Strömslundsskolan
Kapellgatan 9
461 57 Trollhättan

2010-04-08
1 (10)
Dnr: 40-2009:1773

Trollhättans stad
Gärdeshemsvägen 9
461 83 Trollhättan

Kvalitetsgranskning av Strömslundsskolan i Trollhättans stad

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat om Strömslundsskolan, med rektorn som ytterst ansvarig, har ett fungerande system för att följa upp och utvärdera elevers kunskapsutveckling. Vidare har det granskats huruvida skolan har ett system för att utforma åtgärder, i syfte att förbättra kunskapsresultaten på skolan. Granskningen och bedömningen av hur väl skolan uppfyller statens krav har genomförts utifrån skollagen, läroplaner, övriga författningar för skolan samt forskning på skolområdet.

Skolinspektionen bedömer att Strömslundsskolan uppvisar kvalitetsbrister och behöver vidta åtgärder i följande avseenden:

- Rektorerna behöver se till att skolans arbete med utvärdering av kunskapsresultat på skolnivå dokumenteras mer utförligt.
- Rektorerna behöver se till att skolans åtgärdsarbete i större utsträckning sker utifrån en utvärdering av kunskapsresultaten samt att arbetet dokumenteras mer utförligt.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. 2010-07-08 ska Strömslundsskolan skriftligt redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits samt hur insatserna avses leda fram till uttryckliga kvalitetsförbättringar gällande ovanstående brister.

Skolans redogörelse sänds per e-post/ post till den utredare som undertecknat beslutet till höger, under adress Magnus.Jonasson@skolinspektionen.se eller adress Magnus Jonasson, Skolinspektionen, Kungsgatan 20, 411 19 Göteborg.

Skolinspektionens granskning av Uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling i Strömslundsskolan i Trollhättans stad

1. Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolors arbete med uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsresultat, samt av det åtgärdsarbete skolor bedriver, under perioden september 2009 till mars 2010. Granskningen av Strömslundsskolan i Trollhättans stad ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport "Uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling".

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Kvalitetsgranskningens syfte är att påverka skolorna så att de får ökad kännedom om de krav som ställs på skolor och rektorn, samt att stärka de strukturer skolorna har så att de målinriktat kan följa upp, utvärdera och utarbeta åtgärder för att förbättra elevers kunskapsresultat.

Skolans arbete med uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling granskas i sin helhet över samtliga årskurser för att kunna se om skolan har ett sammanhållet system för kvalitetsarbetet samt för att kunna avläsa eventuella spridningseffekter mellan de lägre och högre årskurserna. Granskningen inriktar sig enbart på kunskapsresultaten, andra målområden skolan har ingår inte i denna granskning. Följande huvudfrågor ska belysas med hjälp av granskningen:

1. Ser rektorn till att det görs en kunskapsresultatbeskrivning (*uppföljning*) på skolan och att skolan har ett system för det arbetet?
2. Ser rektorn till att det görs en analys av vad kunskapsresultaten beror på (*utvärdering*) och att skolan har ett system för det arbetet?
3. Ser rektorn till att det utformas åtgärder som bygger på analysresultat och som syftar till att förbättra kunskapsresultaten?

2. Underlag för bedömning

2.1. Författningsstöd

De nationella skolförfattningarna anger att skolan har en skyldighet att utveckla sin verksamhet så att den svarar mot uppställda mål. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Rektorn har det övergripande ansvaret för skolans resultat och för att verksamheten som helhet inriktas på att nå

de nationella målen och därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för bl.a. att skolans arbetsformer utvecklas (se vidare 4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, samt 9 kap. skollagen för fristående skolor).

2.2. Forskningsstöd

Det finns en vetenskaplig logik för att uppföljning och utvärdering ska göras för att skolorna ska kunna åstadkomma resultatförbättring. Enligt denna logik är ett bra kvalitetsarbete en förutsättning för förbättrad undervisningskvalitet, åtminstone på sikt. Ett uttryck som ofta återkommer inom skolforskning på området är "framgångsrik skola". Det definieras som en skola "där elevernas prestationer väsentligt överstiger resultaten i skolor i allmänhet med motsvarande villkor, främst med avseende på elevernas socioekonomiska bakgrund"¹. Studier av framgångsrika skolor visar att dessa skolor kännetecknas av att de leds av en rektor som har starkt fokus på elevernas prestationer och har höga förväntningar på eleverna. Vidare pekar studierna på att framgångsrika skolor aktivt använder uppföljning och utvärdering som grund för utveckling av undervisningskvaliteten.

2.3. Bedömningsgrunder

De tre områden som är föremål för granskningen i detta projekt definieras på följande sätt:

Med *uppföljning* menas här en fortlöpande insamling av information om verksamheten. Uppföljning kan baseras på kvalitativa beskrivningar, betyg, sammanställningar av provresultat och andra nyckeltal.

Med *utvärdering* avses här en mer ingående granskning och värdering av verksamheten, dvs. en fördjupad analys för att förstå och kunna förklara resultat i förhållande till målen i verksamheten och därigenom få underlag för åtgärder.

Med *åtgärdsarbete* avses här det system skolan har för att utforma åtgärder, utifrån kunskapsresultatutvärdering och i syfte att förbättra resultaten på skolan.

Kvaliteten på arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete *bedöms* utifrån två aspekter, dels i vilken mån rektorn tar det övergripande ansvaret för arbetet och dels i vilken mån arbetet kännetecknas av systematik.

Hög grad av systematik utmärks av att skolans arbete med uppföljning, utvärdering och åtgärder:

¹ Grosin, L. (2003). Forskning om framgångsrika skolor som grund för skolutveckling. i *Skolutvecklingens många ansikten* (ss. 137-179). Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

- är kontinuerligt och processinriktat; dvs. pågår ständigt och/ eller återkommande och inkluderar olika aggregeringsnivåer på skolan (elev-, grupp* -, samt en övergripande skolnivå)
- präglas av fastlagda rutiner; dvs. skolan har en tydlig planering, ansvarsfördelning, tidplan, dokumentation, verktyg och metoder
- fokuserar på förbättring/ bättre resultat
- i första hand är ett verktyg för ett internt utvecklingsarbete.

*Med grupp menas i denna granskning en aggregering av elevers kunskapsresultat på en mellannivå. Resultat på mellannivå kan följaktligen aggregeras för pojkar och flickor, klass, årskurs, arbetslag, olika ämnen, undervisningsmetoder eller resultat för andra relevanta grupperingar som skolan identifierar.

De metoder och material som utgör grunden för granskningens genomförande är analys av dokument som skolan inkommit med till Skolinspektionen, en enkät till samtliga lärare som undervisar på skolan i årskurs 1-9 samt intervju med rektorer.

3. Strömslundsskolan

Strömslundsskolan ligger belägen i centrala Trollhättan och har elever från förskoleklass till årskurs nio. Skolan ingår inte i något av de fem områden som kommunens grundskoleverksamhet är indelad i utan är en så kallad kommunalt fristående skola. Det innebär att skolan har ett utökat självstyre, har en lokal styrelse med föräldramajoritet samt lyder direkt under förvaltningen.

Skolan är organiserad i olika arbetslag, ett för förskoleklass – årskurs 3, ett för årskurserna 4 – 5 samt ett för årskurserna 6 – 9. Klasserna är åldershomogent sammansatta.

Skolans ledning består av två rektorer som har delat upp ansvaret för de olika arbetslagen mellan sig.

Skolans profil är idrott och hälsa, vilket kommer till uttryck genom att skolan bland annat har utökat tiden för fysiska aktiviteter för samtliga årskurser.

Andelen elever som uppnått målen i samtliga ämnen har legat mellan 73 – 83 procent under åren 2005 – 2009, undantaget år 2008 med 69 procent. En något högre andel flickor når målen i samtliga ämnen. Procentuellt sett är det ca tre procent färre pojkar, i jämförelse med flickor, som når målen i samtliga ämnen. Samma förhållanden råder när det gäller behörighet till gymnasiet, där ca tre procent färre pojkar, i jämförelse med flickorna, uppnår behörighet till gymnasiet. Skillnaderna mellan pojkar och flickors genomsnittliga meritvärden fluktuerar under åren 2005 – 2009. Störst skillnad är det år 2005 då flickornas meritvärde låg 29 poäng över pojkarnas. Därefter har skillnaderna mellan pojkar och flickor minskat, år 2009 låg flickornas meritvärde 8 poäng över pojkarnas. Genomsnittligt meritvärde år 2009 var 211.

För elever i årskurs 3 och 5 redovisar skolan en sammanställning av de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska. Nästan samtliga elever har klarat kravnivån på de nationella ämnesproven.

I skolans kvalitetsredovisning redovisas inte skolans kunskapsresultat på någon nivå (skol-, grupp och elevnivå). Skolan är hänvisad till att använda sig av en för Trollhättans stad centralt utformad mall för kvalitetsredovisning. Vid intervju med rektorerna framkommer att rektorerna tycker att denna är dåligt anpassad till verksamhetens egna förutsättningar. Redovisningen utgår ifrån av nämnden prioriterade mål, vilket gör att den upplevs som svår att tillämpa på den egna verksamheten.

Vid kommunikering med rektorerna framkommer att skolan påbörjat ett omfattande utvecklingsarbete med uppföljning och utvärdering av kunskapsresultat på skolövergripande nivå. Rektorerna bifogar en uppföljning på skolövergripande nivå för fem terminer tillbaka. Enligt rektorerna återstår nu att utveckla rutiner för, och komma fram till i vilka olika konstellationer kunskapsresultaten ska utvärderas.

Rektorerna berättar att när skolans elever har lämnat skolan och börjat första året i gymnasiet får de komma tillbaka för intervju där det bland annat diskuteras hur elevens slutbetyg i de olika ämnena förhåller sig till de kunskaper hon/han har med sig till gymnasiet. Enligt rektorerna finns det en god överensstämmelse, eleverna är väl rustade för att klara gymnasiet.

4. Skolinspektionens bedömning

4.1. Samlad bedömning av skolan

Granskningen visar att skolans arbete med uppföljning av elevernas kunskapsresultat, utvärderingen av kunskapsresultat samt åtgärdsplanering kännetecknas av fasta rutiner och kontinuitet. Rektorerna tar ett övergripande ansvar för verksamhetens arbete, det finns struktur och fasta rutiner i arbetet kring uppföljning, utvärdering och åtgärder.

Emellertid finns vissa brister när det gäller utvärdering och åtgärdsplanering. Utvärdering av kunskapsresultat på skolnivå, behöver i större utsträckning dokumenteras så att utvärderingarna inte riskerar att bli "tyst kunskap" som endast de som deltagit i utvärderingarna har tillgång till. Vidare är det av allra största betydelse att skolans arbete med att ta fram åtgärder i större utsträckning bygger på en utvärdering av elevernas kunskapsresultat. Därmed skulle det skapas större möjligheter att främja elevernas möjligheter att uppnå goda kunskapsresultat.

Rektorerna behöver se till att skolans årliga kvalitetsredovisning i större omfattning beskriver kunskapsresultaten samt vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

4.2. Uppföljning av elevernas kunskapsresultat

I detta avsnitt granskas om det sker en systematisk insamling och beskrivning av information om elevernas kunskapsresultat.

I skolans kvalitetsredovisning finns inga kunskapsresultat för skolan redovisade. Arbetsplanen beskriver konkret hur skolans kunskapsresultat ska förbättras, t.ex. genom arbete kring likvärdig betygsättning, pojkar och flickor och att utveckla systematiken kring uppföljning av kunskapsresultat.

I den dokumentation Skolinspektionen i övrigt har tagit del av redovisas resultaten från nationella prov i årskurs 5 och årskurs 9. För de nationella proven i årskurs 9 redovisas även förhållandet mellan uppnått resultat på ämnesprov och slutbetyg i relation till pojkar och flickor. Skolan noterar här en skillnad mellan pojkars och flickors resultat i ämnet svenska där flickor har bättre resultat på ämnesproven och även högre betyg. Ett behov av analys och behov av åtgärder för att förbättra pojkarnas kunskapsresultat konstateras. I dokumentationen redovisas även statistik avseende terminsbetyg och slutbetyg i samtliga ämnen i årskurs 9.

Resultaten av uppföljningen ligger till grund för analys och resursfördelning. Resultaten följs upp på klasskonferenser, elevhälsoteamets möten samt när rektorerna träffar elevhälsoteamet för att få en så komplett bild som möjligt av hur kunskapsresultaten ser ut på skolnivå. Uppföljningen dokumenteras i olika former av protokoll i samband med mötena.

På gruppnivå använder sig skolan av ett stort antal olika avstämningstillfällen. Den mest övergripande är klasskonferenserna som äger rum en gång per termin för årskurser 6 – 9 och en gång per läsår för årskurs 1 – 5. Utöver detta så träffas elevhälsoteamet en gång i månaden och följer upp alla åldersgrupper. Kontinuerligt under terminerna genomförs arbetslagsträffar samt även ämnesträffar där det ges möjlighet till att följa upp och problematisera kring kunskapsresultat utifrån ämne.

Enskilda elevers kunskapsresultat följs också upp i samband med klasskonferenserna som genomförs varje läsår/termin. Enskilda elevers resultat följs även kontinuerligt upp genom individuella utvecklingsplaner (IUP) samt genom eventuella åtgärdsprogram. Förutom detta så använder sig skolan sedan tre år tillbaka av ett uppföljningsschema för varje enskild elevs kunskapsutveckling. Detta uppföljningsschema sträcker sig ifrån årskurs 1 till årskurs 9 och omfattar samtliga ämnen som eleven får undervisning i. Uppföljningsschemat bygger på en bedömning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapsnivåerna och de nationella målen i årskurs 3, 5 och 9. I dessa årskurser sker en summativ bedömning av elevens kunskapsutveckling. Mellanliggande år, såsom årskurs 1, 2, 4, 6 och 7 sker formativa bedömningar, en prognos görs huruvida eleven bedöms kunna nå målen på sikt.

Lärarenkäten ger en splittrad bild av i vilken omfattning det finns bedömningskriterier i de olika ämnena vid skolan. I stort sett samtliga lärare som undervisar i de högre årskurserna uppger att det finns bedömningskriterier i samtliga ämnen. Av lärare som undervisar i de lägre åldrarna är det färre som instämmer i påståendet, något mindre än hälften. Vid intervju med rektorerna framkommer att det upplevs som svårare att få grepp om elevernas kunskapsresultat i de lägre åldrarna, avstämningsstillfällena är färre. Uppåt i åldrarna finns de nationella proven i årskurs 5 och 9. Lärarna har efterfrågat de nationella ämnesproven som kom i årskurs 3 och ser dessa som en stor tillgång. Resultatet tyder på att det i viss utsträckning saknas bedömningskriterier i de lägre åldrarna.

I den bakgrundsinformation från skolläningen som skolan har inkommit med gör skolans rektorer bedömningen att redovisningen av elevers måluppfyllelse i alla ämnen är mycket bra.

Bedömning: Skolinspektionen bedömer att arbetet med uppföljning av elevernas kunskapsresultat vid Strömslundskolan uppfyller kraven på ett systematiskt arbete. Rektorerna tar det övergripande ansvaret för arbetet med uppföljning av elevernas kunskapsresultat. Arbetet på elev- och gruppnivå kännetecknas av en hög grad av systematik med fastlagda rutiner, en tydlig ansvarsfördelning, tidplaner samt dokumentation. Rektorerna behöver emellertid se till att uppföljningen på skolnivå blir mer systematisk, dvs. att kunskapsutvecklingen beskrivs och redovisas mer utförligt.

4.3. Utvärdering av kunskapsresultaten

I detta avsnitt granskas om det på skolan sker en systematisk analys och värdering av kunskapsresultaten för att finna förklaringar och kunna vidta relevanta åtgärder.

I kvalitetsredovisningen finns övergripande analyser av kunskapsutvecklingen på skolnivå redovisade. Då det inte finns några kunskapsresultat redovisade är det dock svårt att kunna relatera analyserna till skolans kunskapsutveckling vilket gör att de slutsatser som dras framstår som vaga.

I den dokumentation som Skolinspektionen i övrigt tagit del av sker en analys av resultaten för nationella ämnesprov i årskurs 3, 5 och 9. Vidare så analyseras förhållandet mellan resultatet på nationella ämnesprov i årskurs 9 och slutbetyg i relation till pojkar och flickor. Analyserna och tillhörande slutsatser framstår som underbyggda och tydligt formulerade.

Analyser av kunskapsresultat på skol-, och gruppnivå görs huvudsakligen i samband med klasskonferenser, arbetslagsträffar, ämnesträffar samt möten i elevhälsoteamet. I samband med intervjuerna ger rektorerna uttryck för att skolan behöver bli bättre på att dokumentera sitt arbete med utvärdering av kunskapsresultaten.

Dokumentation på elevnivå sker dels genom det uppföljningsschema för kunskapsutveckling som varje elev har dels genom individuella utvecklingsplaner (IUP) samt eventuella åtgärdsprogram som en elev har. Ett uppföljningsschema sträcker sig ifrån årskurs 1 – 9 och omfattar samtliga ämnen som eleven får undervisning i och bygger på en bedömning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapsnivåerna och de nationella målen i årskurs 3, 5 och 9. Analyserna revideras kontinuerligt främst av lärarna, men även av elevhälsoteamet när det är fråga om åtgärdsprogram.

I lärarenkäten uppger två tredjedelar av lärarna som undervisar i de lägre årskurserna och något mer än hälften av lärarna som undervisar i de högre årskurserna, att de analyserar vad enskilda elevers resultat beror på. I lärarenkäten framkommer vidare att ungefär hälften av lärarna som undervisar i de lägre årskurserna och något mindre än hälften av lärarna som undervisar i de högre årskurserna, analyserar vad olika elevgruppers resultat beror på, vilket motsvaras av.

I den bakgrundsinformation som skolan inkommit med gör skolans rektorer bedömningen att skolans arbete med analys av kunskapsresultat är ganska dåligt. Vid dokumentstudier och i samband med intervjuer med rektorerna framkommer istället en bild av att skolan bedriver ett omfattande arbete med utvärdering av kunskapsresultat på elev-, grupp- och skolnivå. Utvärderingar på skolnivå behöver dock dokumenteras utförligare.

Sedan ett år tillbaka har skolan påbörjat en utvecklingsprocess kring varför resultaten skiljer mellan pojkar och flickor, samt spridningen av det genomsnittliga meritvärdet vid skolan över tid. Följden av detta är att skolan nu har börjat se över undervisningen, hur den är upplagd i förhållande till pojkar och flickor. Skolan har i detta arbete även börjat urskilja ett mönster när det gäller spridning av genomsnittligt meritvärde över tid och börjat problematisera kring vilken betydelse enskild lärare har för lärandesituationen. Rektorerna uppger att det har varit och är en stor och viktig process som har inletts vid skolan och att det återstår åtskilligt arbete innan processen är avslutad.

Bedömning: Skolinspektionen bedömer att arbetet med utvärdering av elevernas kunskapsresultat vid Strömslundskolan i många delar uppfyller kraven på ett systematiskt arbete. Rektorerna tar det övergripande ansvaret för arbetet med utvärdering av elevernas kunskapsresultat. Skolans arbete med utvärdering av kunskapsresultat kännetecknas av en hög grad av systematik då det omfattar samtliga ämnen, årskurser och nivåer (skol-, grupp och elevnivå). Rektorerna behöver emellertid se till att utvärderingar på skolnivå dokumenteras mer utförligt för att inte utvärderingarna ska riskera att bli "tyst kunskap", det vill säga att endast de som har utfört analysen sitter på kunskapen om den.

4.4. Åtgärder utifrån en utvärdering av kunskapsresultaten

I detta avsnitt granskas om skolan har en systematik i arbetet med att utforma åtgärder utifrån en utvärdering av kunskapsresultaten.

Av intervjuer framgår att åtgärder på skolnivå, men även på gruppnivå, nästan alltid har ett långsiktigt perspektiv. Exempel på åtgärder på skolnivå för 2009 har varit att skolan har begränsat sina undervisningsgrupper till att omfatta max 23 elever och att undervisningen förändras till att bli mer tematisk och ämnesintegrerad. Åtgärderna som sätts in på den nivån kan enligt rektorerna ses som ett kontinuerligt pågående långsiktigt arbete. När det gäller åtgärder på elevnivå finns en blandning mellan kort- och långsiktigt perspektiv i de åtgärder som sätts in. Avgörande här är vilket behov hos eleven som har föranlett åtgärden som sätts in. Gemensamt är att åtgärderna utvärderas kontinuerligt under läsåret oavsett om de har satts in ur ett lång- eller kortsiktigt perspektiv.

De åtgärder skolan sätter in på skolnivå implementeras huvudsakligen i samband med den resursfördelning rektorerna beslutar om. En sådan åtgärd är till exempel införandet av ny teknik i undervisningen genom så kallade "smartboards".

När det gäller åtgärder på gruppnivå så diskuteras dessa vanligen i samband med klasskonferenser, arbetslagsträffar, ämnesträffar samt möten i elevhälsoteamet. Skolan har bland annat infört en årskurs 7 – 9 klass, en satsning som kommer att utvärderas utifrån ett långsiktigt perspektiv. På elevnivå sätts åtgärder in, och dokumenteras, främst genom de eventuella åtgärdsprogram som eleverna har.

Behovet av åtgärder på skol- och gruppnivå identifieras utifrån de analyser som görs av kunskapsresultaten i samband med klasskonferenser, arbetslagsträffar, ämnesträffar, möten i elevhälsoteamet, utifrån resultaten av nationella ämnesprov i årskurs 3, 5 och 9 samt betygsstatistik. För att förstärka samverkan mellan skolan och elevernas föräldrar har skolan genomfört satsningar i form av bland annat "föräldraskola för sexåringar" och "föräldraskolor i matematik". Syftet med dessa har bland annat varit att åskådliggöra skolans uppdrag samt ge föräldrarna bättre förutsättningar att kunna hjälpa sina barn med läxorna i matematik. Insatserna har enligt rektorerna resulterat i att samverkan med föräldrarna har stärkts, samt att eleverna har uppnått högre resultat på det nationella ämnesprovet i matematik i årskurs 5.

I lärarenkäten framkommer att drygt hälften av lärarna som undervisar i de lägre åldrarna och tre fjärdedelar av lärarna som undervisar i de äldre åldrarna anser att insatta åtgärder bygger på en analys av kunskapsresultaten. Resultatet av lärarenkäten tyder på att det finns ett behov av att i större utsträckning sätta in åtgärder utifrån en analys av kunskapsresultaten.

I den bakgrundsinformation som skolan har inkommit med gör skolans rektorer bedömningen att skolans åtgärdsarbete för förbättrat kunskapsresultat är ganska bra.

Bedömning: Skolinspektionen bedömer att arbetet med åtgärder som syftar till att förbättra elevernas kunskapsresultat vid Strömslundskolan i många delar uppfyller de krav som ställs på ett systematiskt arbete. Skolan har tydliga rutiner för hur åtgärder sätts in på de olika nivåerna, skol-, grupp- och elevnivå. Arbetet präglas i denna del av en hög grad av systematik. Emellertid behöver rektorerna i större utsträckning ta ansvar för att åtgärdsarbetet sker utifrån en analys av kunskapsresultaten.

På Skolinspektionens vägnar

Bertil Karlhager
Enhetschef

Magnus Jonasson
Utreddare